

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimt.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Vienna la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
peltik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Inlin Le-
opold (VII Erzsébet-körút).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarife și invo-
ială. — RECLAME pe pagina
3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXX.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgul Inului Nr. 50. etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 240.

Brașov, Miercuri 31 Octomvrie (13 Noemvrie).

1907.

Concurența la împăciuire.

(Un răspuns.)

III.

O carte întreagă s'ar putea scrie despre tema cu care ne ocupăm în acest articol. Frățietatea maghiară-română își are istoria ei în cei din urmă 60 de ani.

Nici-odată Maghiarii nu s'au gândit să trateze serios cu Românii în chestiuni politice. În privința aceasta n'a fost deosebire între Szecheny-ani și Kossuth-iani. Numai cu greu, după catastrofa dela 1848/9, începură să înțeleagă și unii și alții că împrejurările îi vor putea eventual sili totuși să stea de vorbă și cu noi, cei abia scăpați de iobăgie. Gândul acesta însă îi tortura. Era o urmare firească că căutau în tot chipul și prin toate apucăturile să incunjure ori-ce serioasă lămurire cu Românii asupra situației politice. Cel mai bun și eftin mijloc li-s'a părut — când a încetat absolutismul nemțesc după diploma împărească dela 20 Octomvrie 1860 — de a câștiga pe Români pe partea lor, de a-i încurca și a le abate atențiunea dela problemele lor serioase naționale, prin aranjarea unei acțiuni sistematice de frățietate și împăcare cu ei pe cale socială.

Iarna anului 1860—61 ne dăduse în Ardeal spectacolul unei generale înfrățiri cu Românii. La toate balurile în orașele mai de seamă, ba și la țară, luau parte împreună membrii inteligenței române și maghiare, iar nemeșii unguri mai ales se prezentau în maghiarcele lor. În anele balurilor din Brașov se va găsi înregistrat și faptul, că publicistul George Barițiu a fost, în mijlocul unor toaste inflăcărâte, ridicat în sus, și purtat pe umeri de câtră număroșii reprezentanți ai nobilimei din Săcuime, cari se aflau de față. Când a fost vorba însă, cu doi ani mai târziu, de-a se regula raporturile dintre popoarele Ardealului și de-a se garanta și Românilor egala îndreptățire națională, cine au refuzat de-a lua parte la discuțiune și înțelegere? Tocmai aceia cari imbiau pe Români cu dragostea și frățietatea lor!

S'a văzut și atunci că în politică decide calculul, nu sentimentele vremelnice și mai de multe ori efemere.

Campania frățietății maghiare-române dela 1860—61, care a avut un pendant în negocierile emigranților maghiari cu Cuza-Vodă și cu ministrul său Cogălniceanu, nu și-au ajuns scopul. Cu toate astea, pe cât numai s'a putut, adversarii noștri naționali și politici au continuat tactica lor și după aceea, bine cunoscând slăbiciunile cărturarilor noștri, și, după cum am spus, fiind prea increzuți că aceste slăbiciuni și lipsa de pregătire și organizare suficientă politică, vor face cu timpul de prisos ca ei să ajungă a frânge pâinea cu Românii.

Trecem peste anii de rezistență pasivă a Maghiarilor ardeleni și ne oprim la anii marilor schimbări interioare 1865—67. În timpul acesta se pronunță divergența între unioniștii

și autonomiștii români, dar rămase nelămurită în deajuns, de unde a urmat că ea a fost transplantată și între deputații români, cari au luat parte din Ardeal la dieta ungară dela 1866.

Acesta era momentul binevenit pentru adversarii noștri, de a pune ear în curs politica lor de înțelegere și împăciuire, și își găsiu printre noi aderenți nu numai de aceia, cari se băgau în soldul lor din interes personal. Se înființară pe atunci și câteva ziare române pentru a pleda în favoarea frățietății maghiaro-române.

Politica aceasta de păcăleală n'a isbutit nici de astă-dată, grație oame-nilor luminați și caracterelor firme naționale, ce se aflau pe atunci din sânul poporului nostru între reprezentanții dietali. Deputații noștri naționali în unire cu autonomiștii ardeleni au format atunci miezul acțiunii întreprinse pentru combaterea legilor fatale prezentate dietei, cum a fost legea uniunii, sau mai corect zis, fuziunii la 1867 și legea dela 1868 zisă a naționalităților, care nu le garanta acestora nici un drept.

Atunci s'a auzit și glasul conciliant al lui Francisc Deák, de care am făcut amintire, și care a răsnnat în pustiu în ce privește pe adversarii noștri, dar a avut urmări stricătioase încât ne privea pe noi fiind-că din acest moment, care concade cu proclamarea rezistenței pasive din partea Românilor din Transilvania, s'a săvârșit o nouă grupare politică în Ardeal. Erau *activiști* și *pasiviști*. Cei dintâi stăruiau pentru continuarea activității parlamentare, mulțămindu-se cu baza de drept ce o ofereau legile dela 1867—8, dar numărul lor se reduce tot mai mult și politica rezistenței pasive deveni cea preponderantă.

Deși după un ciclu nou dietal de 3 ani, politica aceasta a activității pe baza legilor, ce tindeau la succesiva noastră maghiarizare, activismul din Ardeal făcuse un adevărat fiasco, totuși, continuând adversarii noștri tactica lor cu refrenul: „că acum nimeni pe lume nu ne mai împiedecă pe noi Românii să ne desvoltăm în limba noastră maternă prin școală și biserică”, frățietatea maghiaro-română nu s'a luat dela ordinea zilei, și a ameiț capetele și a încurcat mințile multora din Românii noștri până în ziua de azi.

D. Bánffy contra lui Apponyi. Adunarea generală a reformatilor din Ardeal a fost deschisă Sâmbătă prin D. Bánffy, cu o vorbire lungă din care scoatem următoarele:

»Tendințele reacționare sunt tot mai puternice, și mai impetuoase, de este teamă să invie veacul de mijloc. Față de ele protestanții trebuie să-și adune puterile — dar nu prin adunări de caracter popular! (Tot el! N. R.) Secularizația nu trebuie scormonită. Prin ea, ar pierde averi frumoase, la Sárospatak și Dobrițin, și biserică protestantă. Raportul bisericilor față de stat ar trebui regulat prin o comisie aleasă din parlament, cum plănuișe și Fr. Deák. Neastăpărul protestanților este scuzat prin ținuta agresivă, a catolicilor, în Pécs, cari fac pe »kuruczul«. Legislația acum e parțială. (Cităm textual). Dela 1791

era condusă de spirit liberal în chestii de religie; legislația din 1907 însă s'a abătut dela acest spirit. Este gloria unui paragraf din articolul XXVII, 1907 (legea școlară!) de a nimți spiritul vechiu liberal, și de a introduce spiritul retrograd în legislația ungară. Aceasta lege supune autorităților statului pe învățătorii mireni, dar pe călugări și călugărițe li scoate de sub autoritatea statului. Va să zică aceștia pot fi neglijenți față de limba maghiară, și mai pot săvârși și alte transgresiuni.

În al XX-lea veac, legislația maghiară a renunțat la drepturi pentru cari au luptat Eötvös, Deák și Kossuth... Bunăoară, parlamentul maghiar a hotărât mai nou să ia parte în corpore la procesiile din Joia mare, care sârbătoare este poruncită de Papa și ca un fel de jubileu pentru biruința asupra ereticilor!

— În aceeași adunare s'a adus hotărârea, că în școlile reformate sunt obligați a da instrucție religioasă cateheții tuturor confesiunilor, însă numai în limba maghiară!

Wekerle în audiență. În audiența de Duminică Wekerle a prezentat Maj. Sale un raport amănunțit despre întregul complex al situației politice în Ungaria. Wekerle a mai prezentat Maj. Sale felicitările omagiale ale guvernului ungar din prilejul însănătoșerii Maj. Sale.

Barabás pentru pact. Cunoscutul erou al nuanței antidinastice, în vechiul partid kossuthist, a pledat cu puternice argumente pe lângă pact, a cărui încheiere este o imperioasă necesitate, în fața alegătorilor săi, din Nagykörs, cari i-au votat mulțumită. Astfel de adunări și votări, de altmintea se țin zi de zi, din partea eroilor și mai puțin vestii.

Dep. Polyt interpelase în chestia autonomiei bisericesti a Sârbilor, în ședința de Sâmbătă. După ce descrie pe larg atitudinea diferitelor partide față de congresele bisericesti, și după ce protestase solemn, ca să se facă congrese politice, din congresele bisericesti, a adresat mai multe întrebări primului ministru. Cu ce poate justifica d-l prim-ministru situația ilegală ce există acum în autonomia bisericescă a Sârbilor, anume comitetul congresual nelegal și presidential nelegal al acestuia? Ce va face d-l prim-ministru pentru restabilirea situației legale, în timpul ce scaunul patriarhal e vacant? Va mijloci sancționarea statutelor înaintate de congresul incomplet din 1906 și votate fără ascultarea corpului episcopesc? Grăbiți va alegea patriarhului prin actualul sau prin un nou congres, prezenta-va Coroanei un proiect în direcția asta?

În cursul motivării, dep. Polyt, care face parte dintre Sârbii liberali, a adus grele învinuiri radicalilor, fiind aceștia luați în apărare de intreruperile kossuthiștilor. Odată a zis: »Poftim și întrebați pe acei radicali, ce se stau în partidul naționalităților, cum pot fi ei credincioși clubului naționalist? Să lasă din club, dacă ei sunt așa de mari patrioți maghiari, și dacă ei vreau mai mult, chiar decât partidul independist. Ei vreau uniune personală, pe când nu este unul între Maghiarii mai chibzuiți, care acum să o ceară aceasta!»

Din Austria. Partidul radicalilor germani a votat o moțiune prin care exprimă menținerea neclintită a programului său, care este pentru desfacerea de Ungaria, și astfel partidul va vota contra pactului.

Întră clubul polon și partidul popular polon se urmează serioase tratative de fuziune, la inițiativa acestui din urmă.

Ajutorul de stat. »Unirea« aduce știri, că Joi a sosit la Veneratul Ordinariat din Blaj lista celor împărțâși din ajuto-

rul de stat pe a. c. Suma ce se împarte e de 233.111 cor. cu ceva mai mare ca în trecut.

O reprivire peste câțiva ani al districtului Năsăud, în 1872.*)

Din manuscrisele lui Ioachim Mureșian, fost avocat în Năsăud.

Nu e lucru necunoscut, că din ce motive s'au luat armele dela grănițeri în anul 1851. Unul din motivele cele mai de frunte a fost tendința Sașilor și anume a lui baron Bedeus și a consilierului Rosenfeld, de a câștiga Sașilor munții orlatienilor, ce nu le-a succes însă până în anul 1865, sub regimul baronului Reichenstein.

Destul că, desființarea s'a întâmplat și mărginenii deveniri provinciali.

Era acum întrebarea, că ce să se întâmple cu referințele lor de drept privat, precum se consolidară ele sub sistema confinară militară și în deosebi ce să fie cu averea cumulativă a ținutului întreg și anume cu fondul de montur și proviantă, precum și cu averea comunală și în urmă cu moșiele grănițerilor?

Se știe din sistema de graniță, că în regimentul al II. român de graniță Nr. 17 din Ardeal, erau instituite în interesul poporului două comisuni principale, una pentru bunăstarea materială și anume comisiunea economică, ear cealaltă pentru bunăstarea spirituală, comisiunea școlastică.

La desființare unii bărbați zeloși îngrijiți de viitorul său și al confrăților de o soarte, văzând că erariul militar se făcuse tutore preste grănițeri și puse mâna pe administrațiunea averii lor, esoperară la reprezentanții comunităților, de toată averea cumulativă a ținutului confinar se destina spre scopuri școlastice și în deosebi pentru creșterea și cultivarea tinerimei grănițerești prin școlae de toată mâna.

Legătura originală în această privință se zice că s'ar fi aflând în mâinile lui Vasile Nășcuțiu atunci furir, iar acum oficial pensionat al comptabilității centrale militare, care însuși încă a fost unul din cei mai însuflețiți indemnători de a ținea averea la olaltă spre scopuri de cultură.

Ca organ, care să reprezenteze interesele educațiunii la autoritățile cele nouă provinciale ale domnului țării, și puseră reprezentanții comunali o comisiune cu sediul în Năsăud sub numirea de »Comisiunea administrătoare de fondurile școlastice« (nemește: Schulfondsverwaltungs-Commission) care reprezenta acum și pe comisiunea economică și pe cea școlastică de sub miliție.

Aceasta comisiune a căreia cap a fost vicariul foraneu de atunci părintele Macedon Pop și-a avut de membrii mai activi pe Petru Tanco, locotenent în pensiune, Basiliu Nașcu docent și Moisés Panga director de norme. Dintre aceștia corespondența o subscrie președintele având de referenți pe Nașcu și Panga, ear de purtător de socotele pe Petru Tanco și ca ajutor pe B. Nașcu. Celalalți membrii ai comisiunii era mai mult o falangă mică la întâmplări de năcăz, când era lipsă de apărare, ear cei ce trag foloasele în fruntea districtului astăzi (1872) era mare parte în oficii împărătești căutându-și de trebile private, parte erau scriitori pe la cele cântelării cu diurne, sau scriitori cu coala, sau erau la școală.

Erariul civil ca reprezentant al erariului militar, încă puse mâna pe administrarea averii grănițerilor, și fără ca să fi avut cândva vre-o palmă de loc, ori vre-un crucer în acea avere, vrău ași câștiga titule de drept prin diferite comisuni, esmise earăși de el în cauza sa.

Numai un jurisconsult secret, căpitanul c. r. și auditorul Iosif Schottl de ori-

*) Dăm loc manuscrisului de mai sus relativ la istoricul câștigării averilor grănițerești, care ni-se pare în aceste momente de mare interes pentru asemănarea timpului de atunci cu cel de azi. — Red.

gine din Pojon, pe care vră soarta a-l împiedeca în cariera sa spre a rămânea în Năsăud pentru binele grănițarilor, își espunea ideile sale juridice parte prin protocoale la comisiuni, parte consulta pe membrii comisiei școlastice și mai ales pe Vasiliu Nașcu, parte și le însemna în forma de suplice, plânsori sau scrisori de ale comisiei administrative de fondurile școlastice. Acela mică ceată de oameni devotați, tinură lupta pentru drepturile confrăților grănițari până la anul 1860 în Iuliu fără nici o remunerațiune, ba nici rechizitele de scris nu li-se rebonifica de nicăieri.

În lupta lor au fost suspiționați, trași în cercetări, unii suspendați din funcțiune, însă în urmă totuși eșiră învingători.

Ei administrau fonduri, fără a avea un crucer în cassă, căci tot era în mâna erariului, afară de fondurile școalelor comunale, ale căror rațiuni (socoteli) le vedeau în tot anul.

Și știți d-voastră, că urmărirea lor în rațiocinii (socoteli) în timp mai de 10 ani consunau până într'un denar cu socotetele rațiocinării de stat!

Conziliul imperial extraordinar pregătea în Viena diploma din 20 Octomvrie 1860, ear reprezentanții comunităților grănițarești tinură adunare generală sub presiunea vicariului Gregoriu Moisil și în ființa de față a bravelui pretore c. r. Iosif Wratitsch acum (1872) consiliar la guvernul Stiriei și deciseră a trimite o deputațiune la curte spre a scoate fondul de montur din mâinile erariului, ca să se poată da stipendii.

Se alege Basiliu Nascu, Basiliu Petri, profesor preparandial și părintele paroch gr. or. Simion Flămând, cari erau în district, apoi Ioachim Mureșianu, care se afla în oficiu ces. reg. la tribunalul comercial în Pesta, cel dintăiu jurist, născut în districtul Năsăudului, până unde ajunge aducerea aminte istorică și din părinți grănițari.

Cum se dete de știre acestui din urmă la Pesta, despre decisiunea reprezentanților comunali, îndată Ioachim Mureșian și scrisese lui Vasiliu Nascu și îi descoperi ideile sale în acel obiect și îi dete în epistola cu data de 13 August, 1860, expedită în 14 ale aceleași lune, următorul plan de procedere:

1. »Mai întâiu și mai întâiu ași zice că suplica să nu se compună deplin și să nu se prevadă cu subscripțiunile de acasă, ci să se lase în arbitriul deputațiunii, ca ea când i s'ar da argumente pentru dreptul ținutului chiar în loc în Viena, să le poată întrebuița fără a fi legată prin subscrieri, ce ar fi puse pe suplica gata de acasă.»

2. »Locul suplicii să'l suplinească o însărcinare din partea comisiei administrative și din partea celor 88 de trimiși ai comunităților, unde să ni se demânde în constința cea mai curată și întru toată curățenia sufletului, apărarea cea mai acomodată la dreptul comunităților în privința fondului și reprezentarea cea mai sinceră în privința audienței la Majestate.»

3. »Doară nu vă voi supăra, dacă voi observa, cum că și suplica să fie compusă pe baze juridice astfel, în cât ca nestrămutat să poată fi substratul unei păre judecătorești, pentru cazul, de care să ne ferească Dumnezeu, adecă pentru cazul când Majestatea nu s'ar îndura, a ne asculta rugămintea în favoare, ci ne-ar neferici cu o rezoluțiune negativă.»

4. »Ori nu ar fi bine, ca pe lângă demonstrarea dreptului la fond, să se împreune și arătarea celorlalte drepturi de proprietate, ce le-a avut ținutul regimentului sub militărie și cele ce le are după descătănire încoace pentru ca să pună capăt odată tuturor referințelor acelu ținut cu patria adecă cu Ardealul și cu statul întreg.»

5. »Știți că eu ca neavut cum am fost, am intrat numai din silă în oficiul statului, dar dacă am intrat odată și poate mi s'a deschis o carieră, în care poate în vreo câțiva ani să mă pot arăta ca un adevărat serv al Românilor din Austria, chiar și eșind din oficiu, spre a mă apuca de altă carieră, poate nu mă veți inculpa, dacă voi zice, că e mai bine ca să mă încerc deocamdată a nu-mi periclită viitorul meu și prin el al bunăvoinței mele de servire pentru bunul comun al nostru.

Prin aceasta ferească Dzeu să voiesc a mă scoate de sub onorifică imputerire ce mi-s'a impus, ci numai voi să zic, că ar fi bine pe lângă obligațiunea morală publică, care ne îndatorește pe toți a fi servitorii locului nașterii, să mi să impună mie pe însărcinare, încă și o obligațiune morală privată, care mă poate scuti și în pozițiunea mea de oficiant împărătesc. Și știți cum să se poate face aceasta, fără nici

o piedică? După ce vi se va da însărcinarea sau plenipotența să chemați pe tatăl meu și să-l puneți să scrie și să subscrie cu slove sau numai să subscrie dechirăciunea: »Eu Ioan Mureșian îndatoresc pe fiul meu Ioachim Mureșianu, care se află acum în Pesta, ca să primească aceasta însărcinare a ținutului grănițareșc în privința averii rămasă după desmilitare, că de nu, nu-i voi mai da pârinteasca binecuvântare». Apoi să poată traduce și nemțește tot acolo și așa iată că cu trei rânduri le astupi gura la toți, că te provoci la datorințele de fiu, de ai fi cu barba de un cot.»

6. »Ar fi bine ca să mă înștiințați cu vreo două zile mai înainte, ca să-mi cer facultate dela președintele. Apoi dacă s'ar putea întocmi lucrul așa, ca să sosim într'o Joi, sau într'o Duminecă, pentru că atunci se poate căpăta audiența mai lesne.

Intru altele chiar de nu ați implini nici una din acestea, totuși eu sunt gata a vă însoți și la bine și la rău.»

(Va urma.)

Societatea pentru fond de teatru român la Cohalm.

Cu adunarea generală din anul acesta a „Societății pentru fond de teatru român“ se implinește nu numai anul de gestiune 1906/7 ci și periodul de trei ani de când a fost ales actualul comitet în fruntea societății.

Credem că este de un interes general ca publicul românesc să fie pus în ajunul acestei adunări generale în curent despre starea casei, despre toate schimbările, prin cari a trecut averea societății în acești trei ani din urmă și despre modul cum s'au întrebuițat venitele societății.

Din cauza aceasta ne-am adresat cassierului societății, d-lui Dr. Nicolae Vecerdea, care ne-a pus la dispoziție cu mare amabilitate datele mai importante din gestiunea celor trei ani din urmă.

Din aceste date rezultă, că averea societății, administrată în modul cel mai conștientios, s'a sporit în acești trei ani din urmă, pe lângă toate cheltuețile mari ce le-a avut,—cu suma considerabilă de peste 60,000 coroane.

Iată unele date mai amănunțite:

L. 31 Octomvrie 1904, când s'a dat cassierului în administrație averea societății, aceasta a constat a) din 259,822 cor. 14 b. în bani gata și b) din 88,620 cor. în efecte cu totul 348,512 cor. și 14 b. La 30 Iunie 1905 avea societatea bani gata 274,093 cor. 73 b. și efecte în valoare de cor. 90,985 cor., la 11 August 1906 bani gata 294,146 cor. și în efecte 91,670 cor., iar la 30 Iunie 1907 bani gata numai 278,274 cor. 91 b. dar în efecte 131,145 cor. cu totul 409,419 cor. 91 b.

Venitele acestei averi s'au întrebuițat în deplină conformitate cu »Planul de acțiune« stabilit pentru un period de 10 ani de cătră adunarea generală din 1903. Astfel s'au cheltuit în periodul de 3 ani pentru scopurile societății suma de 21978 cor. 27 b., în care sumă se cuprind: bursele și ajutoarele date d-lor Z. Bărsan, Aurel P. Bănuțiu, Romul Băilă și Ionel Crișan, apoi contribuiri la suma de 6000 cor. la instalarea unei scene în sala cea mare a »Casei Naționale« din Sibiu, suma de 1283 cor. 31 b. pentru procurarea unui fonograf, prețul pentru cumpărarea operei »Craiu nou« de C. Porumbescu precum și alte premii și remunerațiuni pentru prestațiuni pe terenul literar-teatral.

Din toate aceste rezultă că și după detragerea sumei de aproape 22,000 cor., întrebuițată exclusiv numai pentru scopurile propriu zise ale societății, precum și după detragerea cheltuelilor administrative, — averea societății totuși s'a sporit în acest period de trei ani cu suma de 60,907 cor. 77 b.

Din raportul cassierului pentru anul de gestiune 1906/7 relevăm următoarele: În acest an comitetul a cumpărat 158 acții de ale institutului »Albina« din ultima emisie de acții făcută de acest institut. Ținând samă de faptul că societatea pentru fond de teatru român avea în calitate de proprietară deja 158 acții de ale »Albinei« și ca atare putea cumpăra alte 158 acții din noua emisiune, plătind pentru fiecare acție numai prețul nominal de câte 200 cor. plus 10 cor. taxă de emisie, cu totul deci numai suma de 33180 cor., pe când

acțiunile din noua emisie reprezentau deja atunci și reprezintă și de present o valoare de cel puțin câte 400 cor., prin urmare cu totul o sumă de cel puțin 63,200 cor. — comitetul societății s'a folosit de această bună și rară ocaziune, ridicând suma de cor. 33180 din depunerea făcută la institutul »Mureșana« din Reghin, unde se fructifică în timpul din urmă numai cu 5% și plătind aceasta sumă »Albinei« drept preț și taxe de emisie pentru cele 158 acții, garantat fiind că »Albina« fructifică suma de cor. 31,600 pe anul 1907 tot cu 5%, iar cu începerea anului 1908 plătește o dividendă și supradividendă de cel puțin 9%—10%, după investiția de 33180 cor.

Investiția aceasta, apreciată în mod de tot real, a adus cu sine nu numai întreaga contravaloare ci tot odată și o sporire de cel puțin 6320 cor. a averii deoparte, iar de altă parte asigură cu începerea anului 1908 o fructificare a sumei în vestite de cel puțin 9%—10% față de 5% cel mult 6% de până acuma.

Universitatea săsească se adună la conferința anuală în 14 l. c. în Sibiu.

Desvălirea monumentului lui Lascar Catargiu.

București, 28 Oct. v. 1908.

Astăzi s'a făcut cu o deosebită solemnitate desvălirea monumentului ilustrului bărbat de stat, Lascar Catargiu, fostul șef al partidului conservator, care se află așezat pe noul Bulevard Colțea, la întretăierea stradei Primăverei cu strada Romană. Ceremonia s'a început la ora 10 a. m. pe un timp admirabil. Lume foarte multă reprezentând toate clasele societății. Cele trei tribune ridicate de comitetul aranjator erau tixite de lume, între cari se remarcă mulți reprezentanți ai partidului conservator din județe.

Dintre coroanele depuse pe soclul monumentului remarcă coroana M. S. Regelui cu inscripția: »Regele lui Lascar Catargiu în recunoștință amintire«; din partea cluburilor conservatoare din capitalele județelor, a ziarului »Epoca«, a căilor ferate române etc.

În loja comitetului, ridicată în fața statuei se află: I. P. S. S. Metropolitul Primat Iosif, primul ministru Sturdza, G. Gr. Cantacuzino, fost prim ministru; M. Vlădescu, I. Grădișteanu, Dr. Istrati, T. Maiorescu, general Manu, Al. Marghiloman, P. S. Aurelian, D. Grecianu, Al. Bădărău, Al. Djuvara foști miniștri, ministrul de interne, Ionel Brătianu, Arhiepiscopul Nifon Ploescianul și Meletie Gălățeanu, Scarlat Ferechide, primul președinte al Inaltei Curți de casație fruntași conservatori și liberali etc.

Serviciul divin a fost oficiat de P. S. S. arhiepiscopul Nifon, vicarul Metropolei, încunjurat de numeroși preoți. După săvârșirea sfințirii apelor, se ia vâlul de pe statuă, în aplausele mulțimei.

Ilustrul bărbat de stat Lascar Catargiu, apare în bronz, stând în picioare, cu un picior înainte, iar pe soclu se află o figură reprezentând femea română, care-i întinde un spic de grâu.

Statua este lucrată în atelierul sculpturului francez Anton Mercier, membru al Academiei, unde s'a lucrat și statua lui Alexandru Lahovari.

După desvălirea statuei s'au început discursurile. Cel dintăi a luat cuvântul d-l G. Gr. Cantacuzino, președintele comitetului de inițiativă pentru ridicarea statuei. D-sa arată pe larg rolul, pe care l'a jucat în timp de o jumătate de veac Lascar Catargiu, care înfățișează tipul omului de stat impecabil și înțelept, care străbătând cu fruntea sus furtunile vieții politice, nu se încovoia niciodată și respinge cu dispreț compromisiunile încoace și calculele politicianismului necurat. Descrie după aceea întreaga activitate politică a regretatului bărbat de stat. La sfârșit în scurte cuvinte predă monumentul în îngrijirea primăriei capitalei.

D-l Primar al Capitalei Vintilă Brătianu arată meritele lui Lascar Catargiu pentru țară și apoi declară că primăria se va îngriji de acest monument, care este o podoabă a Capitalei.

Au mai luat cuvântul d-nii N. Filipescu și Take Ionescu foști miniștri, cari au adus mari și meritate elogii memoriei defunctului om de stat Lascar Catargiu. La sfârșit a vorbit d-l P. P. Carp, șeful partidului conservator, care a proslăvit opera lui Lascar Catargiu.

După terminarea discursurilor mulțimea a defilat pe dinaintea monumentului și apoi s'a împrăștiat în cea mai mare liniște.

M. S. Regele, care se află la Sinaia a trimis d-lui G. Gr. Cantacuzino, următoarea scrisoare:

Domniei-Sale

D-lui Gheorghe Gr. Cantacuzino, — Președintele Comitetului pentru ridicarea statuei lui Lascar Catargiu.

Scumpe Domnule Cantacuzino!

În momentul desvălirii statuei ridicată în mijlocul Capitalei lui Lascar Catargiu, gândul Meu recunoscător se unește cu acel al Domniilor Voastre spre a cinsti memoria acestui mare bărbat de Stat.

Nici odată nu voi uita partea cea mare ce a luat la reorganizarea Țării, când totul era de făcut, judecata lui cea sănătoasă, tăria de caracter și iubirea de patrie care însuflețeau toate actele sale; nu voi uita mai cu seamă nețărmuritul devotament ce Mi l'a arătat în niște grele și neșterse împrejurări.

Din adâncul sufletului închin dar pri-nosul Meu de grațitudine acestui mare și buu cetățean, al cărui nume de a pururea va însemna credința cătră Țară și Tron și va sluji drept pildă de statornicie generațiilor viitoare.

Sărbătoarea de astăzi Mi dă plăcutul prilej de a vă reînoui, scumpe Domnule Cantacuzino, încredințarea sentimentelor de afecțiune ce vă păstrez.

Castelul Peleş,

Carol.

în 26 Octombrie 1907.

Pe soclul monumentului se află șapate următoarele date: 1857, 1859, 1864, 1866, 1871, 1897. Acești ani cuprind tineretea, bărbăția și bătrânețea lui Lascar Catargiu și arată faptele publice mai însemnate, la cari a luat parte și adecă la 1857 a fost ales deputat în divanul ah-hoc, la 1859 a fost candidat de Domnie, la 1864 în calitate de președinte al Camerei primește lovitura de Stat de la 2 Mai, la 1866 a fost locotenent domnesc, la 1871 împedecă abdicarea Domnitorului Carol, iar la 1897 rezolvă chestia Metropolitului Ghe-nadie.

În momentul când scriu aceste rânduri, vine vestea tristă că Efrosina Lascar Catargiu, văduva ilustrului om de stat a încetat din viață din cauza unei boale grave.

C.

Vizita împăratului Wilhelm în Anglia.

Părechea imperială germană a plecat, după cum se anunță din Berlin, Sâmbătă noaptea la orele 12 din Potsdam spre Londra cu tren special alcătuit din 11 vagoane. Trenul a așteptat o jumătate de oră, gata de plecare sosirea monarhilor și a suitei lor. Au sosit întâi ministrul de războiu von Einem, ministrul de externe von Schön și apoi părechea imperială însoțită de principele Oskar și cancelarul Bülow.

Împăratul a salutată cu căldură pe principele Bülow și a vorbit apoi cu atașatul militar al ambasadei engleze. Urcat în vagon împăratul a rămas câțva timpla fereastră de vorbă cu cancelarul Bülow căruia i a întins mâna înainte de plecare.

În urma invitației regelui Eduard, împăratul Wilhelm pentru ași cruța vocea, va răspunde tuturor discursurilor în scris, făcând excepție numai la gustarea oferită de Lordmajorul din Guildhall, unde va ține un toast. În Anglia lucrul acesta e obișnuit și regina Victoria făcea adeseori uz de acest mijloc.

Din cercurile curței se comunică că răgușala împăratului datează dela manevrele din Westfalia și se pune la îndoială dacă clima umedă din insula Wight va putea face bine împăratului.

Călătoria împăratului Wilhelm e primită cu simpatie în cercurile politice germane. Nimeni nu leagă însă așteptări exagerate de această vizită. E în afară de orice îndoială că se vor discuta și chestiuni politice cu acest prilej. Nu vor avea loc însă înțelegeri.

Vizita împăratului Germaniei la Londra nu urmărește alt scop scriu. Ziarele germane, decât acelea de a înlătura oarecari neînțelegeri existente și a crea drumul înțelegerii amicale dintre cele două state

Italia și Austria nu pot decât să se bucure de aceasta și să salute cu satisfacție încetarea raporturilor neamicale dintre Germania și Anglia.

**Dela „Tipografia și Librăria“
A. MUREȘIANU, Brașov
se pot procura următoarele cărți**

(La cărțile aici înscrise este a se mai adăuga pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandatie.)

Cărți de rugăciuni și predici.

A apărut o nouă carte de rugăciune intitulată „*Laudă lui Dumnezeu*“ pentru credincioșii de religie ortodoxă română cuprinzând: rugăciuni de dimineață, de seară, de sfânta Liturgie, pentru taina mărturisirei, precum și alte rugăciuni folositoare.

Acastă carte de rugăciuni e negru și luxos legată și aurită. Formatul ei e sub octav. Are 255 pagini și costă numai 90 bani, plus 10 bani porto.

Atragem atențiunea fie-cărui doritor de asemenea cărți de rugăciuni. cari în felul lor n'au mai eșit până acum la noi Românii. Fie-care carte are și un toc de carton tare, în care se păstrează.

„*Cuvântări bisericesti de Masillon*“ traduse din originalul frances de Ioan Genț protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-mare. Prețul 5 corone (6 Lei 50, plus 30 bani porto).

Predici și învățături la toate Duminecile și săbătorile anului oulese de Petru Maior de Dicio-Sân Martin editate acum de prima dată cu litere latinești de Dr. E. Dăianu. Toate 4 părțile cu 4 corone plus 30 bani porto.

Cheia Raiului e o carte nouă apărută acum pentru credincioșii români greco-catolici care cuprinde în sine rugăciunile de dimineață și de seară la sfânta Liturgie și la toate trebuințele sufletesti. Această carte e tipărită cu litere frumoase și mari latinești pe 256 pagini și e foarte frumos legată iar pentru o mai bună păstrare are fie-care și câte un toc tare de carton. Prețul ei e numai de 75 bani plus 10 bani porto recomandat mai mult. Se potrivește foarte bine ca dar de Crăciun.

Preoții cari doresc să răspândească această excelentă carte pe la credincioșii lor capătă un rabat de 10% dacă procură mai multe deodată.

Sonorul, cântec ce să cântă la înmormântarea D-lui nostru Isus Christos a apărut pe muzică modernă pentru o singură voce de Lazar Ștefănescu. Prețul 1 coronă.

Biblioteca populară „Minerva“.

- Nr. 1, 2 și 3: „Istoria populară a Românilor“
- Nr. 4: „Cântarea României“.
- Nr. 5: „Istoria populară a Literaturii Române“.
- Nr. 6: „Revoluția lui Tudor Vladimirescu“.
- Nr. 7: „Pierderea Basarabiei“.
- Nr. 8: „Unirea principatelor și domnia lui Cuza“.
- Nr. 9: „Mihail Cogălniceanu“.
- Nr. 10: „Vasile Alexandri“.
- Nr. 11: „Stefan cel mare“.
- Nr. 12—13: „Mihail Viteazul“.
- Nr. 15: „Răpirea Bucovinei“.
- Nr. 16: „Cum se ne crescem copiii“.
- Nr. 17: „Păstrarea sănătății“.
- Nr. 18: „Ce să cetim“.
- Nr. 19: „10 M. in“.
- Nr. 20, 21 și 22: „Războiul Românilor pentru neatârnat“.
- Nr. 23: „Veniamin Costachi“.
- Nr. 24: „Aritmetica“.

Prețul fie-cărui număr 15 bani.

Nr. 426—1907.

Publicațiune.

Vineri în 22 l. c. la 10 oare a. m. va avea loc în cancelarea subscrisiei administrațiunii în Brașov (Strada argintarilor Nr. 5) o pertractare de ofert închisă în privința vânzării a 1000 m³ trunchiuri netăiate de lemn de fag din tăetura pentru anul 1908. Vantsa din sus și jos a revirului de pădurit Timișiu. Ofertele în scris și timbrate, provăzute cu 300 cor. vadiu, oferta care trebuie să conțină declarațiunea cumpărătorului că cunoaște condițiunile de ofert și se supune acelor necondiționat sunt a se înainta la acest oficiu până în ziua sus numită.

Din lemnul de fag cad pe grăsimia de

25—30 %	=	30 %
31—40 %	=	60 %
41 sus %	=	10 %

Cumpărătorul este obligat a prelucra lemnele care nu sunt potrivite pentru clădiri în lemn de ars întorcându-se plata tăeri din partea orașului. Tăetura Vantsa zace în Timiș de jos din drumu mare un kilometru.

Amănuntele condițiunilor de ofert se poate vedea la acest oficiu. Brașov, în 8 Novembre 1907.

Administrațiunea silvană Oraș-Timișiu.
(8077,1—2)

**ALEXIN
PENTRU PRAJITURI**

**Cea mai fină
UNTURĂ DE PLANTE
PENTRU FIERT, FRIPT
ȘI PRAJITURI**

**25% MAI CU SPOR CA
ORI CE UNTURĂ
PENTRU UȘOR DE
MISTUIT RECOMAN-
DATĂ DE MEDICI
VERITABILĂ
NUMAI CU ACEASTĂ
MARCĂ DE SCUTIRE.**

Se capătă în
toate băcăniile.

Domnișoară de 21 ani
ficia unui proprietar bogat de be-
rărie necăsătorit, cu zestre de
120,000 mărci, bani gata, dorește
a se căsători cu un Domn frumos,
sănătos, fie și fără de avere. Re-
flectanții serioși pot afla informații
mai deaproape sub „*Sehnsucht*“,
Berlin 18.
(3068,4—9.)

Se caută un focar experimen-
tat pe lângă o ma-
șină stabilă 60 de cai putere. Cei
căsătoriți preferați, găsind de lucru
în fabrică sau pentru casă atât ne-
vasta cât și copii de 13 ani în sus.
Oferte însoțite de certificate referi
toare sunt a se adresa:

Fabricii de mobile,
Azuga.

Vite nobilitate
liferează
cu garanție,
asortiment bo-
gat de tot so-
iul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima
și foarte solidă:

**Prima Pepinerie cu vite nobilitate
de pe Târnava.**
Proprietar, FR. CASPARI, Mediaș (Ardeal).
Cereți Catalogul prețurilor!
Catalogul conține scrisori de recunoș-
tință din toate părțile țerei. Fiecare pro-
prietar de vie se poate convinge, înainte
de a comanda de soliditatea firmei a-
dresându-se verbal sau în scris la vre-o
persoană cunoscută.
[8013,11—47.]

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori și când pe timp mai
îndelungat sau lunar.

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC
a lui **MUSCHONG** din Baia Buziaș
— modern instalat — afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de
ACID CARBONIC
natural, chemic foarte curat, fluid
din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela
Buziaș renumite în toată lumea pentru fabri-
carea de apă gazoasă, cărciumarilor, și alte
scopuri industriale.

Cel mai spornic acid carbonic natural!

Estras din Analiza Institutului Capitalei Budapest pentru pro-
barea chemicaliilor și alimentelor Nr. 465 din anul 1907.
„Mirosul și gustul: Normal: conținutul de acid carbonic“:
99.57% Acidul carbonic analizat corespunde perfect cerințe-
lor igienice, și pe temeiul abundenței de acid carbonic a se
clasifica ca „foarte bun“.

Informații se dau cu plăcere din partea
Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser-Verband
în Buziașfürdő.

Adresa telegramelor: **MUSCHONG BUZIASFÜRDŐ.** — Inter. Telet. 18.

TIPOGRAFIA
A. Mureșianu
Brașov, Târgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai
bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot
felul de caractere de litere din cele mai moderne
este pus în pozițiune de a pute esecuta ori-ce
comande cu promptitudine și acurateță, precum:

<p>IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.</p> <p>CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTIC</p> <p>STATUTE.</p> <p>FOI PERIODICE.</p> <p>BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.</p> <p>PROGRAME ELEGANTE.</p> <p>BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.</p> <p>ANUNȚURI.</p>	<p>REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciiuri.</p> <p>BILANȚURI</p> <p><i>Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.</i></p> <p><i>Couverts, in toată mărimsa.</i></p> <p>TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.</p> <p>PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE BILETE DE INMORMENTARI.</p>
---	--

Comandele eventuale se primesc în biuroul
tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în eta-
giul, înderept în curte. — Prețurile moderate. —
Comandele din afară rugăm a le adresa la
Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.
Valabil din 1 Oct. st. n. 1907 și până în 1 Maiu st. n. 1908.

<p>Plecarea trenurilor din Brașov.</p> <p>Dela Brașov la Budapesta:</p> <p>I. Trenul mixt la ora 5-31 min. dim. II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2-45 m. p. m. III. Trenul de pers. la ora 8-06 min. séra. IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10-26 m. séra.</p> <p>Dela Brașov la Bucuresci:</p> <p>I. Trenul de persoane la ora 3-20 m. dim. II. Tren accel. la órele 4-59 m. dim. (Cl. I.) III. Trenul mixt la órele 11-35 m. a. m. IV. Trenul accel. la óra 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu). V. Tren mixt la órele 6-50 séra.* (* care circula numai la Predeal).</p> <p>Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu-Bereczk și Ciuc-Ghimes:</p> <p>I. Trenul de pers. la óra 5-15 min. dim.* II. Trenul mixt la óra 8-41 min. a. m.* III. Trenul de per. la óra 3-05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda). IV. Tren de pers. la órele 7-00 m. séra.* (* au legătură namai la Szepszi-Szt.-György).</p> <p>Dela Brașov la Zârnesci (gara Bartolomeiu)</p> <p>I. Trenul mixt la óra 9-02 min a. m. II. Trenul mixt la óra 3-14 min. p. m. III. Tren mixt la óra 9-47 séra.</p>	<p>Sosirea trenurilor în Brașov:</p> <p>Dela Budapesta la Brașov:</p> <p>I. Tren acc. p. Arad la órele 4-52 m. dim. II. Trenul de persoane la óra 7-51 dim. III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2-09 m. p. m. IV. Trenul mixt la óra 9-28 min. séra.</p> <p>Dela Bucuresci la Brașov:</p> <p>I. Tren. de pers. la óra 7-28 min. dim. II. Trenul accel. la óra 2-18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiu și Cluj). III. Trenul pers., la óra 4-55 m. p. m. IV. Trenul mixt. la óra 9-18 min. séra. V. Tr. accel. la órele 10-14 m. séra. (Cl. I.)</p> <p>Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:</p> <p>I. Trenul de persoane la óra 8-16 m. dim.* (are legătură cu Ciuc-Szereda). II. Trenul de pers. la óra 1-59 m. p. m.* III. Trenul mixt, la óra 6-33 m. séra.* IV. Tren mixt, la órele 10-08 m. séra. (* au legătură cu Ciuc-Gyimes).</p> <p>Dela Zârnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu.)</p> <p>I. Trenul mixt la óra 7-12 min. dim. II. Trenul mixt la óra 1-17 min. p. m. III. Tren mixt la óra 7-34 séra.</p>
--	--